

Spårbarhet och märkning återskapar förtroendet för torsk

I början av februari meddelade WWF att beståndet av torsk från Barents hav åter igen är gott, något som Internationella Havsforskningsrådet sedan en tid tillbaka konstaterat. Antalet lekande torskar är idag större än på mycket länge och torsk från Barents hav kan ätas med gott samvete. Men arbetet med att återskapa förtroendet för torsken kräver omfattande insatser. Sedan 2006 har 25 procent¹ av hushållen slutat att köpa torsk och det krävs tydlig spårbarhet och märkning av produkterna för att guida kunderna tillbaka till torsken. Findus har lång erfarenhet och goda rutiner i arbetet med spårbarhet och märker nu torskförpackningarna med en karta som visar var torsken är fångad. Eftersom all Findus torsk sedan fem år tillbaka enbart kommer från Barents hav fungerar kartan som en vägledande märkning för de konsumenter som vill säkerställa att torsken är grönmärkt.

Bojkott av torsk under 2008

Under det senare året har det förts en onyanserad debatt om torskens bestånd och det har skapat osäkerhet bland svenska konsumenter. Istället för att verka för bättre reglering av illegalt fiske och uppmuntra spårbarhet av fisket har debatten fokuserat på att lyfta torskbeståndens utsatthet. Detta har gjorts utan hänsyn till torskens ursprung eller de olika beståndens situation. Debatten har ytterligare spätts på, bland annat genom att kända krögare strukit torsk från menyn och att Miljöpartiet i en motion till Stockholms landsting uppmanar till bojkott av torsk i offentlig upphandling.

- Bojkotten har under det senaste året spridit sig till konsumenterna och flera har valt att hoppa över torsken som matfisk. Vart fjärde hushåll har slutat köpa torsk sedan 2006². Det är en naturlig reaktion på debatten, men det är synd att bojkott blir den enda lösningen. Fokus borde istället ligga på hårdare kontroller på livsmedelsföretagen och fiskindustrin, säger Inger C. Larsson, Senior Adviser Sustainability på Findus.

Att torsken på en och samma gång är röd-, gul- och grönlistad i WWF:s guide över fiskarter vägleder inte konsumenten i köpet, men visar på komplexiteten i frågan. Konsumenten behöver god guidning från livsmedelsproducenter och återförsäljare för att återskapa förtroendet för torsk som matfisk.

En förhoppning är att WWF:s successiva grönmärkning av torsk från Barents hav ska nyansera debatten. WWF betonar vikten av att konsumenten ställer krav på spårbarhet vid köp av torsk och det i sin tur kan leda till positiv utveckling i branschen. Flera återförsäljare av torsk tvingas på så sätt att ta sitt ansvar och prioritera arbetet med hållbart fiske. Findus som länge har verkat drivande för ett hållbart fiske välkomnar att andra livsmedelsföretag och återförsäljare av fisk engagerar sig för att återskapa torskens rykte.

Hur kan konsumenten garanteras lagligt fångad torsk?

För Findus är kontrollerat och lagligt fiske mycket viktigt och tid och resurser investeras i arbetet för ett hållbart fiske. Tillsammans med kollegorna inom Foodvestkoncernen har ett

¹ Enligt GfK ConsumerScan, dec 2008

² Enligt GfK ConsumerScan, dec 2008

objektivt och övergripande verktyg tagits fram. I samråd med utomstående experter sker kontinuerlig översyn av de olika fiskbestånden. Samtliga arter och fiskbestånd riskvärderas enligt stränga kriterier som hög, medium eller låg. Värderingen ligger sedan till grund för val av leverantör och fiskevatten.

- Vi på Findus beslutade oss redan 2003 att enbart köpa torsk fångad i Barents hav. Beslutet baserades främst på Internationella Havsforskningsrådets bedömning av bestånden och vår interna bedömning, säger Inger C. Larsson.

Findus arbetar efter tio olika principer som ska verka för ett uthålligt och hållbart fiske. En av de viktigaste principerna är principen om spårbarhet. Den handlar om att fisken ska vara spårbar från båt till tallrik eller från odling till tallrik. Genom att stödja, marknadsföra och delta i ny utveckling och teknik inom detta område säkerställs att all vildfångad fisk, som köps in av Findus, kan spåras tillbaka till fångstområde, fångstfartyg eller grupp av fartyg.

Säkerställande av spårbarhet

Kontroll och säkerställande av spårbarhet sker i samarbete med myndigheterna i Nordic East Atlantic Fisheries Commissions medlemsländer som är Danmark avseende Färöarna och Grönland, EU, Island, Norge, Ryssland. I maj 2007 tecknades ett viktigt avtal mellan dessa medlemsländer, det så kallade NEAFC-avtalet, och därmed fick myndigheterna ett större ansvar att kontrollera att ingen olaglig fisk tas in i några hamnar i medlemsländerna. Detta avtal är en viktig del för att säkerställa spårbarhet.

Att lägga det övergripande ansvaret hos myndigheter och inte hos livsmedelsföretagen är en nödvändig åtgärd. Livsmedelsföretaget kan inte fysiskt närvara på trålarna och måste förlita sig på myndigheternas arbete med att kontrollera det illegala fisket. Findus ställer höga krav på god dokumentation över var torsken har fångats.

- Tillsammans med varje parti torsk som levereras till fabriken finns ett dokument som säkerställer vilken trålare som har fångat fisken och var fisket skett. Det möjliggör att fisken i efterhand kan spåras från frysdisk till trålare och garanterar att fångsten inte är en produkt av det illegala fisket, säger Inger C. Larsson.

Findus köper torsk från ett antal leverantörer, som i sin tur köper torsken från trålare verksamma i Barents hav. I Barents hav möter ett transportfartyg upp trålaren som har fångat torsken och i samband med att fångsten lastas om registreras namn och nummer på trålaren. Transportfartyget tar torsken till hamnen i Rotterdam för omlastning. Men innan transportfartyget får tillgång till hamnen måste ett landningsdokument lämnas över, där trålarens namn och identifikationsnummer uppges. I hamnen kontaktas trålarens hemmahamn för att kontrollera fångstknoten samt att båten fiskat i det uppgivna området. Fisken lastas sedan om till containerfartyg som tar torsken till Kina för rensning och fileing.

Varje kolli med torsk är märkt med fångstdatum och trålarens namn. Dokumentationen följer sedan fisken genom hela processen fram till paketering, där förpackningen märks med en lotkod och ett bäst-före-datum. Därefter skeppas torsken till Findus centrallager i Helsingborg.

Leverantören spelar en viktig roll i säkerställandet av spårbarheten och det är viktigt att implementera goda rutiner genom hela processen. För att vid en kontroll kunna visa varifrån torsken härstammar, behåller fabriken samtlig dokumentation när torsken slutligen skeppas till centrallagret i Helsingborg. Kontrollerna utförs av Findus två representanter på plats i Kina som genom besök på fabrikerna utför stickprovskontroller och kontrollerar att allt sköts enligt regelverket. Stickprov genomförs även från Sverige där fabriken utifrån lotkod och bäst-föredatum måste ta fram så mycket information som möjligt om fisken och kunna härleda den hela vägen tillbaka till trålare och fiskevatten.

Bestånden skiljer sig åt

Vad skiljer då torsken från Barents hav från andra bestånd? Beståndet i Barents hav anses vara väl förvaltad. Det senaste årets uppsving av lekande torsk är större än på årtionden och är enligt WWF ett resultat av minskat tjuvfiske. Dessutom genomgår beståndet en process för att bli MSC-märkt. En undersökning, utförd av GfK Sverige AB³ på uppdrag av Findus, kring kännedomen om MSC-märkningen har visat att det är en viktig och guidande märkning för konsumenterna. Hela 88 procent av de tillfrågade uppgav att en MSC-märkning påverkar ett köp av fisk positivt. Hållbart fiske ligger med andra ord konsumenten varmt om hjärtat och borde därför engagera alla livsmedelsproducenter.

WWF:s successiva grönmärkning av torsk från Barents hav, tillsammans med den stundande MSC-märkningen stärker ytterligare bevisen att beståndet av torsken i Barents hav är gott och välförvaltad.

Findus engagemang för hållbart fiske

Inger C. Larsson, Senior Adviser Sustainability på Findus, har sedan länge arbetat med att driva på kravställandet på fiskeribranschen. På Findus arbetar hon med uthållighetsfrågor med fokus på fiske, men sitter även i styrelsen för Fiskeribranschens riksförbund. Hon fungerar även som representant i en speciell arbetsgrupp, tillhörande den europeiska fiskbranschorganisationen AIPCE, mot illegalt fiske. Arbetsgruppen i sig är ett resultat av att fiskbranschen bestämde sig för att ta ett gemensamt grepp kring hållbarhets- och spårbarhetsfrågan och tog därmed fram ett kontrolldokument.

I och med Ingers engagemang läggs mycket tid på att få EU att stärka arbetet mot det illegala fisket och driva på myndigheter för hårdare kontroll. Som ensam representant från de svenska livsmedelsföretagen i denna arbetsgrupp har Findus fungerat som en röst för fiskbranschen. Arbetet och engagemanget har gett resultat.

- Från och med årsskiftet 2009/2010 träder en ny EU-förordning i kraft. På grund av att fiskbranschen gemensamt tog sitt ansvar, fick EU upp ögonen för frågan och beslutade sig för att införa kontroll på myndighetsnivå. Det innebär att ännu mera dokumentation kommer att krävas, vilket kommer att försvåra det illegala fisket ytterligare, avslutar Inger C. Larsson.

³ Enligt GfK Customer Research v 44-45 2008

För ytterligare information kontakta:

Inger C. Larsson, Senior Adviser Sustainability, Findus

Telefon 042-861 67, 070-699 55 18, e-postadress inger.larsson@se.findus.com